

INUIT ATAQATIGIIT

INATSISARTUNI

23. juli 2013

UKA 2013/81

Inatsisartut suleriaasianni § 36 naapertorlugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallittoqarnissaanik siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Inuit Kalaallit Nunaanniit nuuttartut amerliartuinnartut, ilaat pissutissaqangaanngitsumik periataartumillu nuuttut eqqarsaatigalugit, pingaartumilli Kalaallit Nunaanniit Danmarkimut inuttut atukkat pissutigalugit nuuttut aallaavigalugit immikkut iliuseqarnissamik alloriartoqassanersoq pillugu oqallittoqarnissaanik siunnersuut.

(Inatsisartuni ilaasortaq Sara Olsvig, Inuit Ataqatigiit)

Kalaallit Nunaanni inunngorsimallutik Danmarkimi najugaqalersimasut amerliartuinnarput. Danmarkimi naatsorsueqqissaartarfiup ukiut tamaasa naatsorsuinerani takutinneqarpoq Kalaallit Nunaanni inunngorsimallutik Danmarkimi najugaqalersimasut amerliartuinnartut.

Kalaallinut inuttut ajornartorsiuteqartunut assigiinngitsutigut ikiorsiivinni kalaallit nuussimasut amerliartornerat maluginiarneqarpoq, taamatullu Danmarkimi Kalaallit Illui sisamaasut kattullutik kalaallit nunatsinniit Danmarkimut nuunnerminni inuttut ajornartorsiuteqalersartut pillugit isumakuluutiminnik Naalakkersuisunut allagaqarsimapput.

Allakkiami Kalaallit Illui ima allapput:

“Danmarkimi Kalaallit Illuisa sisamaasut ukiut kingulliunerusut ingerlaneranni kalaallit nunatsinniit nuuttartut amerliartuinnarnerat Danmarkimiilernerminnilu aarlerinaatilimmik inuttut ajornartorsiuteqalersarnerat misigisimavaat” aamma “Kalaallit Illuini inunnik isumaginnittoqarfii 2012-mi katillugit inuit 300-t nunatsinniit Danmarkimut inissaqareernatik, suliffissaqareernatik allatigulluunniit pilersornissamut tunngavissaqaratik amerlanertigullu qaqugumulluunniit inuiaqatigiinni danskiusuni naammaginartumik inuusinnaanatik nuuttut attavigisarsimavaat”.

Taamatuttaaq SFI-miit misissuinerup takutippaa kalaalerpasuit Danmarkimut nuuttartut inuttut ajornartorsiuteqartunngortartut taakkuullutillu nuunnginnerminni Kalaallit Nunaanni inunnik isumaginnittoqarfinnik attaveqaqqaaratik aallartartut. (SFI: Nunarput qimallugu – Kalaallit qitornatik nassarlugit Danmarkimut nuussimasut ajornartorsiuteqalernissaminnullu ulorianartorsiortut, 2011)

Taamatuttaaq inuttut ikiorsiinerni ingerlassanilu sulisuusut nalunaarutigivaat, kalaallit suliffissaqareeratik inissaqareernatillu Danmarkimut nuuttartut takorluukkaminut uniuuttumik Danmarkimi atugarissaarnarnerunngitsoq paasisaraat. Taamaasillutik inuttut ajornartorsiulernissaminnut ulorianartorsiulersarput ilaallu angerlarsimaffeqanngitsutut inuulersarlutik.

Kalaallit Illuisa isumakuluutiminnik allagaqarnerminni ilaatigut manna oqaatigivaat:

”Pineqartut tassaapput ilaqutariit meerartallit, inuusuttut utoqqasaallu, kisermaat aappariillu. Tamarmik assigiissutigivaat Kalaallit Nunaanni suliffeqarlutik, ineqarlutik, inuttut oqaatsitigullu naammattunik piginnaasaqarlutik taamatullu imminnut isumagisinnaassuseqarlutik nuuttarmata, taamaattorli taakkua ilaat Kalaallit Nunaanniinnerminni annertuunik ajornartorsiuteqareertarlutik”.

Qularutigineqassanngilaq danskisut innuttaassuseqartuusugut sutigut tamatigut Naalagaaffeqatigiinnerup iluani nunat suulluunniit nuuffigissallugit piginnaatitaaffeqaratta, taamatullu nuttarsinnaaneq periarfissaqartuaannartariaqartoq. Taamaattorli nussortut amerliartuinnartut eqqarsaatigalugit iliuuseqartoqarnissaanik pisariaqartitsisoqartoq malunnarpoq. Iliuuseqarneq kommunit suleqatigiinnerisigut pisariaqarpoq.

Maannakkorpiaq Danskisut inunnik isumaginninnermut ministeriaqarfianniit kalaallit Danmarkimi ajornartorsiulernissaminut ulorianartorsiortut pillugit iliuusissiorput. Danskisut iliuusissialiornerannut tunuliaqutaavoq nunani allamiunut danskisut innuttaassuseqanngitsutut nuuttunut akulerutsitsiniartarnertut kalaallit Danmarkimut nuuttartut akulerunniarnissaannut sulissutiginnittoqarneq ajormat.

Ukiulli ingerlanerini nunatsinniit Danmarkimut nuunnermi inuttut ajornartorsiulertarnerit ikilisarniarlugit iliuuseqartoqartarsimavoq. Kingullertigut danskisut inunnut isumaginninnermut naalakkersuisuat aammalu nunatsinni inunnik isumaginninnermut Naalakkersuisoq nunatsinni danskillu kommunit akornanni nuuttunut atatillugu ilisimatitseqatigiittoqarnissaanik aalajangiisimapput, tassa inuit inunnut isumaginnittoqarfimmut attaveqartuusut Kalaallit Nunaannut imaluunniit Kalaallit Nunaanniit Danmarkimut nuukkaangata.

Kalaallit Nunaanniit nussortut ikilisarniarlugit aammalu Danmarkimut nuunnermi pissutsit qanoq isikkoqarsinnaanerinit paasisitsisoqartarnissaanik qulakkeerinnittumik annertunerusumik iliuuseqartariaqarpugut, aamma kalaallit tungaanniit.

Nunatsinni innuttaasut Danmarkimut nuuttarnerannut taamatullu arlaqalersuniit uparuarneqalersutigut nuunnerminni ajornartorsiutigilertagaannut tunngasunik Inatsisartuni oqallittoqarnissaanik neriuuteqarlunga siunnersuut manna saqqummiuppara.